

*Seyfullah TÜRKMEN**

Kökenleri farklı iki kelimenin zamanla ses ve anlam bakımından birbirini etkileyerek, birbirine karıştı görülmektedir. Bu yazıda Türkçede tespit edilen bu tür kelimeler üzerinde durulmaktadır. Bu olay için Türkçede *bula ma* ve *contamination* (kontaminasyon) terimleri kullanılmaktadır. Bu tür kelimeler için *aynıla mı kelime* terimi önerilmektedir. Yeterli sayıda örnekle konu ele alınmaya çalışılmaktadır.

Türkçe, contamination,
aynıla ma, kelime.

It is seen that two etymologically different words might affect each other in terms of phoneme and semantics; eventually get intermixed. In this study, such words defined in Turkish are mentioned. This phenomenon is described using the terms like "transmission" or "contamination" in Turkish. We suggest using the term "assimilated word". The topic is dealt giving sufficient examples.

Turkish, contamination,
assimilation, word.

*Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve
Yeni Türk Dili, turkmens74@yahoo.com

Türkiye Türkçesi üzerine y

na fayda

1989).

Köken olarak Arapça ‘*aķīda*’ *ağda*
r macun durumuna getirilen
akide
örneklerindendir. Yani *ağda* ve *akide*

varış

barış

Kelimeler *Ayrı Düşmüş*
r eser kaleme alan Mehmet Kara, bu
eseriyle hem bu ses-

durmuyoruz.

düşme

ayrı

olay

Turkish Studies

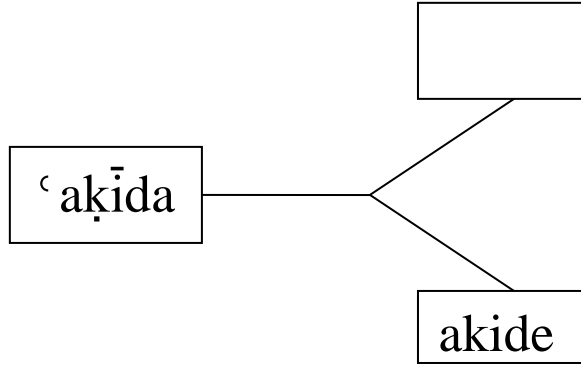
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

Bir

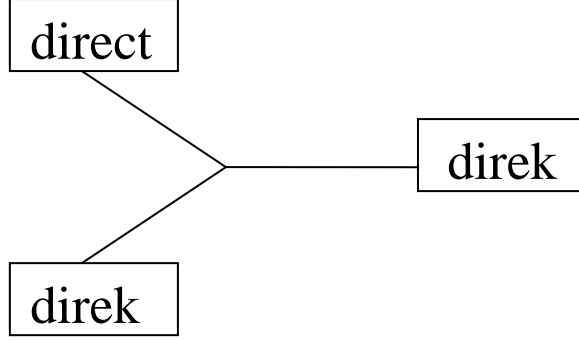
bilgisi, a
olan bir konudur. Bu konunun galat-

ilerlem

b

mümkündür.

Konuyu Türkçeden seçtiğimiz birkaç örnekle açıklamaya çalışacağız.

1. Atlıkarınca

Atlıkarınca biçimi Türkçe *atlı* *carrozza*
Atlı carrozza >
atlıkaroço > *atlıkaraca* > *atlıkarınca* (Aksan 1998: 31) biçiminde bir
. Burada *carrozza* ile *karınca*

2. Bitpazarı

“
de geçen *bitpazarı* kelimesinin eski biçimi *bat pazarı* < *bayat pazarı*
Bat < *bayat*
kelimesinin *eski* *bat* ile *bit* kelimesini

3. Bir şeyim değil

cevap (

Şey kelimesinin

üzerinde durmak gerekmektedir.

bişük

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

bişük

bişük kelimesi *bir şey* g

4. Direk

Direkt, Türkçe Sözlük

directe)

1
yok. 2. zf.

İki devlet arasında direkt ilişki

5. uçmak

Burada Türkçe *uçmak*
uştırmaht

uçmak

Dili yapan ve kul

desteklemektedir.

6. Beyin

Bugün *beyin*

görülmemektedir. Orta Türkçede *meni*

beyni, Nog *my*,
Kzk *my*, *my*, Özb *miya*, Alt *me*, Koy *mi*, Çuv *mime* (bk. Eren 1999:
beyin kelimesi **beñi* biçiminden gelmektedir
(Clouston 1972: 348-349). Kelimenin Eski Anadolu Türkçesindeki
beyni *Tarama Sözlüğü* *beyni*
beyin biçimi yoktur (Dilçin 1983: 31). Kelime
beyni

beyin

beyn

beyni

Ulemâ beyninde ihtilâf var

a beynimizin

beyn ile Türkçe *beyni* bir

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

7. Kel /quel alaka

kel
ilgisizlik
quel

kelakala

alaka

görmekteyiz (Aktunç 2002:173; Türkçe Sözlük 2005: 1129).
quel
bir kelime olan *kel*

8. Laf atmak

kurmak için söz söylemesine Türkçede *laf atmak* diyoruz. Bu söz
Türkçe Sözlük *laf atmak*
yla dokunacak söz söyleyip

biçiminde üç *laf*
açmak

Türkçe Sözlük

aytmak
laf atmak ve *atışmak*
laf aytmak ve
-71). Buna göre
aytmak kelimesinin

aytısmak
aytmak ile *atmak* kel
atmak

9. Tepesi atmak

Türkçede *tepesi (beyni) atmak*

deyim

tappo > tapa > tıpa

Tepesi atmak deyiminin

kanaatindeyim. Türkçe *tepe*
tappo

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

10. YakinenArapça kökenli *yakinen**Yakinen bilirim*ve **uzak****yakından****yakından bilmek (tanımak)***akıl var yakın var*452) biçimi de Arapça *yakîn* ile Türkçe*yakın***11. Yola koyulmak**Türkçede *yola çıkmak**yola koyulmak**kuy-**kuyul-**kuy-* ve *kuyul-* eylemleri unutulduktan sonra bunlarla
er, *koy-* ve *koyul-**yola kuyul-**yola koyul-*(Tezcan 2001: 69-70) demektedir. Bu durum bize Türkçe *kuyul-* ile
koyul- fiillerin**Sonuç**

*Bir dilin söz varlığı, yani sözlük öğeleri, başlıca iki kaynağa dayanmaktadır. Birincisi mevcut öğeleri ses ve anlamca **değiştirme**, ikincisi ise, başka dillerden **alma**'dır. Bu yüzden, her dilin söz varlığı, **iç öğeler** ve **dış öğeler** diye ikiye ayrılır*

*değiştirme**iç öge'sidir.*

birbiriyle ses ve anlam ba

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

tekrar belirtelim.

bir kitap

-anlam

KAYNAKÇA

Her Yönüyle Dil,

Ankara.

*Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Türk Dil
Ankara.*

AKTUNÇ, Hulki 2002; *Büyük Argo Sözlüğü*

ATALAY, Hamit 2000; *İngilizce-Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu*

CLAUSON, Sir Gerard 1972; *An Etymological Dictionary of Pre-
Thirteenth-Century Turkish, London.*

DANKOFF, Robert 2004; *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma
Sözlüğü*

Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer 2009*

-
- Makaleler (Dil-Tarih-Destan-Edebiyat)*
Ankara.
- EREN *Türk Dili* (523-
Temmuz), Ankara, s.731-736.
Orhun Abideleri
- KARA, Mehmet 2004; *Ayrı Düşmüş Kelimeler*
Ankara.
Dil, Tarih ve İnsan
Ankara.
- KUTLU, Mustafa 2003; *Tufandan Önce*
- MEMMEDOV *Türk Kültürü* (313 M 302.
Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri
Sözlüğü I-III
- TEZCAN, Semih 2001; *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar,*
- TÜRKÇE SÖZLÜK* 2005; Türk Dil Ku
Ankara.
Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü, Özdemir
- Deyiminin
Bilimsel Bildiriler 1957, Ankara.